

Lausunto

29.11.2021

Asia: VN/20464/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset (22 §, 94-99 §, 122 §)

Pidämme tärkeänä, että jatkossa jätehuoltorekisterin piiriin kuuluvat kaikki jätelain nojalla toimintaa harjoittavat. Esitetyillä toimilla voidaan tehostaa muun muassa ulkomaisten toiminnanharjoittajien valvontaa sekä torjua harmaata taloutta.

On perusteltua, että Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvaan valtioon tai ETA-alueen ulkopuolelle ns. kolmanteen valtioon sijoittautuneen jätteen kuljettajan, jonka toiminta ulottuu Suomen alueelle, on haettava hyväksyntä jätehuoltorekisteriin.

Nyt esitetyssä mallissa jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksenä olleesta vakuuden asettamisesta kuitenkin luovuttaisiin. Jos näin toimitaan, niin vakuuksien palauttaminen nykyisille jätehuoltorekisteriin hyväksytyille toimijoille on otettava huomioon.

Pidämme hyvänä, että lakisääteisten veloitteiden hoitoa tarkennetaan, jotta voidaan varmistaa hakijan luotettavuus osana päätösharkintaa jätehuoltorekisteriin hyväksymisessä. Mielestämme jätealan tasapuolisen kilpailun sekä

harmaan talouden torjunnan kannalta on tärkeää, että kaikki alalla toimivat yritykset hoitavat sekä veloitteensa kuluttajia ja muita toimijoita kohtaan, että lakisääteiset veloitteensa.

Ennen jätehuoltorekisteriin hyväksymistä, viranomaisen tulee tarkastaa viranomaisrekistereistä, ettei rekisteriin hakevalla jätteen kuljettajalla ole lakisääteisiin maksuihin liittyviä laiminlyöntejä, ulosottovelkaa eikä se ole konkurssissa. Huomionarvoista toki on, että jätteen kuljettajilla, joilla on yhteisön liikennelupa, veloitteidenhoitoa ei olisi kuitenkaan tarpeen arvioida, koska näille tehdään vastaavat selvitykset osana liikenneluvan myöntämistä ja veloitteidenhoitoa seurataan säännöllisesti.

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevat tietopalvelut (142 a ja 142 b §)

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevien tietopalvelujen tavoitteena on parantaa julkista tiedonsaantia jätealan rekistereihin merkityistä toiminnanharjoittajista ja samalla vähentää tuottajavastuuseen liittyvää vapaamatkustusta.

Jätehuoltorekisterin tiedoista on tarkoitus perustaa julkinen tietopalvelu, joka on kannatettava. Tietopalvelu olisi julkinen ja avoin. Se olisi kaikkien sitä tarvitsevien hyödynnettävissä. Tietopalvelusta pystyisi tarkistamaan, onko tietyllä jätteen kuljettajalla tai välittäjällä oikeus harjoittaa ammattimaista jätteen kuljettamista tai välittämistä Suomessa ja mitä jätteitä hyväksyntä koskee. Tietopalvelua voisi käyttää myös hakupalveluna sopivan jätteen kuljettajan tai välittäjän hakemiseen. Tietopalvelusta voisi hakea rekisteriin merkittyä toiminnanharjoittajaa, joka kuljettaa tai välittää tiettyjä jätelajeja tietyllä alueella.

Siirtoasiakirjoja ja muita rekistereitä koskeva sääntely (121 b §, 142 §, 143 b §)

Siirtoasiakirjarekisterin ja sitä koskevan sääntelyntavoitteena on täydentää EU:n jätedirektiivin täytäntöönpanoa ja parantaa siirtoasiakirjavelvoitteen piiriin kuuluvien jätteiden (mm. vaaralliset jätteet ja POP-jätteet) kuljetusten valvontaa ja seurantaa sekä tietopohjaa kyseisistä jätteistä.

Jätedirektiivin ja POP-asetuksen mukaisten vaatimusten vaarallista jätettä ja POP-jätettä koskevasta sähköisestä raportoinnista täytäntöönpanoa täydennettäisiin edellyttämällä mainittujen jätteiden kuljetuksissa siirtoasiakirjan tietojen toimittamista vuoden 2022 syyskuun alusta lähtien jätelaissa säädettävään rekisteriin. Rekisterin on arvioitu parantavan jätteiden seurantaa, valvontaa ja

jäljitettävyyttä syntypaikalta lopulliseen käsittelypaikkaan. Jätelain 121 a §:n mukaan siirtoasiakirja voidaan laatia myös paperisena asiakirjana, jos sähköisen asiakirjan

laatimiselle ei ole edellytyksiä. Tätä kokonaisuutta on tarkasteltu Ympäristöministeriön 'Siirtoasiakirjarekisterin suunnittelu- ja toteutushankkeessa', jossa suunnitellaan ja toteutetaan ns. siirtoasiakirjarekisteri Suomen sisäisissä eräiden jätteiden jätekuljetuksissa käytettävien siirtoasiakirjojen tietojen rekisteröintiä varten. Rekisteröinnin on tarkoitus alkaa 1.9.2022. Tärkeintä on huomioida siirtoasiakirjarekisterissä vaivattomasta käyttöliittymästä niille, jotka vielä käyttävät paperia siirtoasiakirjoja.

Pidämme ongelmallisena esitystä, jonka mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen ylläpitämää jätteiden kuljetuksia ja biojätteen käsittelyä koskevan rekisterin tiedonsaantioikeuksia laajennettaisiin kunnallisille jäteyhtiöille, jolle kunta on siirtänyt jätehuollon palvelutehtäviä. Jos kunnan jätelaitostehtävät on siirretty kunnalliselle osakeyhtiölle, niin osakeyhtiö toimii osakeyhtiölain mukaisesti. Toiminnot pitää pystyä järjestämään niin selkeästi, ettei viranomaistoiminta ja palveluyhtiön toiminta mene sekaisin. Osakeyhtiölle ei voi ulkoistaa viranomaiselle kuuluvia tehtäviä. Mielestämme viranomais- ja palvelutehtävät on pidettävä erillään. Roolien on oltava selkeät kaikilla toimijoilla. Jos toiminta on järjestetty kuntayhtymän puitteissa, niin kuntayhtymän sisällä on viranomaistoiminta ja jätehuollon palvelutoiminta eriytettävä selkeästi toisistaan.

Muuta

Mielestämme laajassa jätelain uudistuksessa tehty kuljetusjärjestelmän muutos tulee lisäämään tehottomuutta jätekuljetuksissa. Se on omiaan heikentämään uusiokäyttöä ja hyödynnettävissä olevien jätejakeiden saantoa, kun pakkaus- ja biojätteiden keräystoiminta siirtyy kunnallisten jätehuoltoyritysten hoidettavaksi. Kiinteistöille asetetut uudet keräysvelvoitteet tehostavat bio- ja pakkausjätteiden keräystä, mutta tästä koituva hyöty jää saavuttamatta tehdyllä jätelain muutoksella.

Jätteenkuljetusyritykset ovat jo vuosia tehostaneet kuljetuksia ja hankkineet 2-, 3- tai 4-lokeroautoja. Niillä on voitu kerätä samalla ajokerralla sekajäte, biojäte, paperi ja pakkausjätteet (lasi, metalli, kartonki ja muovi). Pakkausjätteitä tyhjennetään harvemmin, joten niitä vuorottelemalla eri hakukerroilla on saatu kaikki pakkausjätteet kerättyä erityisesti 3 ja 4-lokeroautoilla sekajätteen ja biojätteen ohessa. Jokaisen jätejakeen kilpailuttaminen kerrallaan ei tue tehokkaiden monilokeropakkaaja-autojen käyttöä. Toiminta muuttuu pahimmillaan tehottomaksi ja kuljetuksien määrä lisääntyy nykyisestä.

Kontiola Lasse
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry ja SKAL Ympäristöyritykset ry